A KERESZTÉNY ÚT
A KERESZTÉNYDEMOKRATA NÉPPÁRT PROGRAMJA

A KERESZTÉNY ÚT

a Kereszténydemokrata Néppárt programja

Az uralkodó hatalmi rendszer több mint negyven évi hibás, és a magyar nemzet alapvető érdekeivel ellentétes társadalmi-gazdasági, bel- és külpolitikai irányítása után a nemzet most újra kezébe veheti saját sorsának irányítását. Ezt a történelmi lehetőséget a nemzetközi helyzet alakulása, az uralkodó hatalmi rendszer talajvesztése és meggyengülése, a magyar népnek a hatalomra gyakorolt nyomása, és a hatalom nemzeti keretekben gondolkodó, társadalmi és gazdasági megújhodást kívánó részének a korábban egységes hatalmi tömbből való leszakadása teremtette meg.

Az uralkodó rendszer legnagyobb vétke, hogy módszeresen rombolta azt az értékrendet, amely a magyarságot a keresztény Európához kapcsolta, és egy évezreden keresztül nemzeti fennmaradását biztosította, anélkül, hogy új, a nemzet számára megfelelő értékrendet tudott volna elfogadtatni, vagy akárcsak ajánlani. A rombolás következtében erkölcsiségünk megrendült, erkölcsi eszményeink megkoptak, népünk államalkotó és fenntartó tulajdonságai háttérbe szorultak. A nemzet a politikai-, társadalmi-, gazdasági válság állapotába jutott, melynek gyökere és lényege az erkölcsi válság.

A válság okának ismeretéből következik, hogy pártunk a kiutat, a reformok hajtóerejét a nemzet egészét átfogó erkölcsi megújhodásban keresi.

TARTALOM

I. Emberközpontú társadalmat!

II. Erkölcsi törvényre és természetjogra épülő államot!

III. Virágzó önkormányzatokat!

IV. Kereszténydemokráciát!

V. Keresztény közéletiség – egyház és párt

VI. Nemzeti újjászületés!

VII. Pártunk a magyar közéletben

VIII. Belpolitikánk alapelve és módszerei

IX. A realitások külpolitikája

X. Munka és tulajdon: a keresztény gazdaság pillérei

XI. Hatékony rövidtávú válságkezelést!

XII. A tulajdonviszonyok megfontolt átalakítását!

XIII. Nemzeti kincsünk: a magyar föld

XIV. A földtulajdon rendezése

XV. Sokszínű virágzó vállalkozási formákat!

XVI. A világ Isten ajándéka, megóvása a mi kötelességünk!

XVII. Kiművelt emberfőket, nemzeti tudatformálást!

XVIII. Kiemelt követeléseink az oktatásszervezésben

XIX. A nemzetpusztulásnak gátat vető egészségügyi ellátást!

XX. Legjobb szociálpolitika: a jó gazdaságpolitika

XXI. A gazdasági átalakuláshoz szociális védőernyőt!

XXII. A nemzethez hű fegyveres alakulatokat!

I. Emberközpontú társadalmat!

1. Az ember test és lélek egysége, akiben az anyag, a szervezet, az élet, az érzékelő erők és a szellem egységes valóságot alkotnak. A vallásos emberek ennek az emberképnek a kialakulását azzal magyarázzák, hogy az embert Isten teremtette a saját képére és hasonlatosságára. Az embert tehát ***létéhez kötődő változhatatlan tulajdonságok*** jellemzik. ***Ezek alkotják az ember személyiségét,*** amely azt jelenti, hogy az ember olyan eszes lény, aki értelmével, akaratával, öntudatával és önelhatározásával képes átfogni önmagát, kezében tartani létét és tevékenységét. Minden lény arra törekszik, hogy a mivoltának megfelelő tevékenységet kifejtse, képességeit kibontakoztassa és a természetének megfelelő eredményeket hozzon létre. ***Az ember célja személyiségének kibontakoztatása, kiteljesítése,*** ami számára nem csak cél, hanem egyben a legfontosabb erkölcsi törvény is.

2. Az ember alapvetően *társas lény*. Emberi közösségbe születik ahol cselekedni, céljait megvalósítani, képességeit kiteljesíteni kizárólag a más emberekkel való kapcsolatain keresztül tudja. *A személyiségüket kiteljesítő emberek egymással való kapcsolata: a társadalom*.

Pártunk olyan magyar társadalmat akar, amely egyrészt minden tagja számára biztosítani tudja személyisége kibontakoztatását, a társadalom tagjainak ezt a törekvését elősegíti, másrészt viszont korlátokat állít az egyéni törekvések elé akkor, ha az a közösség érdekelt, mások jogos törekvéseinek érvényesülését veszélyezteti. A pártunkban tömörülő vallásos embereknek az is meggyőződése, hogy a *harmonikus, békés társadalom csakis a krisztusi szeretet-parancs alapján teremthető meg*.

II. Erkölcsi törvényre és természetjogra épülő államot!

3. Olyan államot akarunk, amely mind elvi vonásaiban, mind gyakorlati működésében megfelel a keresztény világnézet követelményeinek. Felfogásunk szerint az államnak az a célja, hogy biztosítsa polgárai személyiségének a *közösségben való kiteljesítését*. Ezt a *közjó biztosításával* éri el, vagyis akkor, ha államhatalmi eszközökkel biztosítja mindazt a segítséget és feltételeket, melyek szükségesek ahhoz, hogy polgárai kielégíthessék evilági testi és lelki szükségleteiket.

4. Az állam jogrendszerének alapja az erkölcsi törvény, vagyis az ember természetéből adódó, rendeltetésének és céljainak megfelelő magatartási szabály. Ennek vetülete a természetjog, melyre az állam - valamennyi emberi jogot tiszteletben tartó - pozitív jogrendszerének rá kell épülnie.

   Magunkénak valljuk az államhatalomról, annak szervezetéről és működéséről szóló korszerű elméleteket, melyek egybevágnak a keresztény világnézettel. Ilyenek: *a jogállamiság, a pluralizmus, a jóléti állam eszméje.*

5. Pártunk eszmei alapja a keresztény világnézet, nemzetünk Szent Istvánig viszszanyúló történelmi öröksége. Világnézetünk az egyetemes emberi értékek elismerésén, tiszteletén nyugszik, azok szolgálatára, megvalósítására kötelez bennünket. Értékrendünk középpontjában a felebaráti szeretet parancsa áll.

   A magyar államiság ezeréves fennmaradása szorosan kötődik a Szent István által meghatározott úthoz: a kereszténységhez és Európához. Ezért olyan alkotmány létrehozását tűztük célul, amely kifejezi mind a nyugati kereszténység és demokrácia elveit, mind a magyar történelmi és közjogi hagyományokat. A Szent Korona számunkra sokkal több, mint egyszerű államcímer: a független magyar államiság jelképe és a hozzá kapcsolódó eszmével a magyar alkotmány alapköve.

III. Virágzó önkormányzatokat!

6. A keresztény állam- és társadalomszervezés fontos alapelve, a kisegítés elve. Ez azt jelenti, hogy a társadalom az egyénnek, a magasabb szintű közösségi alakulat az alacsonyabb szintűnek csak akkor segít céljai megvalósításában, ha arra önmagában segítség nélkül nem képes. Ennek az elvnek a megvalósítása egészséges fejlődést biztosít, önállóságra neveli az egyéni és alacsonyabb szintű szervezeteket, ugyanakkor megvédi őket a magasabb szintű szervezet felesleges beavatkozásaitól, gyámkodásától.

7. A kisegítés elve az önkormányzatokban realizálódik. Az államigazgatás önkormányzata azt jelenti, hogy a községek és városok lakosságának joga van önkormányzati szervezetük tagjai megválasztására, tisztségviselőik kijelölésére és rajtuk keresztül határozhatnak közösségük ügyeiről. Az önkormányzat önállóságra nevel, lehetővé teszi, hogy minden probléma ott oldódjék meg, ahol a legeredményesebben és leghatékonyabban megoldható. Ugyanakkor megszünteti a felsőbb szervek felesleges és indokolatlan beavatkozásait,

„instruálásait", utasításait. Az önkormányzat magában foglalja az önkormányzati szerv megnövekedett gazdasági szerepét, önállóságát, vagyonkezelési jogkörét is.

A megyéknek az önálló önkor¬mányiatok szövetségévé kell át¬alakulniuk, koordináló, összehangoló, információt szolgáltató feladatokat kell betölteniök.

8. Az önkormányzati elv gyakorlati megvalósítása nem korlátozódhat az államigazgatás területére. Pártunk politikai támogatást kíván biztosítani az ideológiánkkal ellentétben nem álló egyesületeknek, szakszervezeteknek, érdekképviseleti szerveknek, társulásoknak, szövetkezeteknek melyeknek az önkormányzati elv alapján kell működniök.

IV. Kereszténydemokráciát!

9. Az előbbiek alapján összegezhetjük a kereszténydemokrácia lényegét. A kereszténydemokrácia
   - feltételezi a keresztény eszméknek és világnézetnek megfelelő államhatalom és államszervezet kialakítását;
   - jelenti magát a demokráciát, a népuralmat, a népfelség elvét, amely nemcsupán a parlamenti demokratikus államformában, hanem az önkormányzatokban és a gazdasági életben is érvényesül;
   - és jelenti azt, hogy ez a demokrácia a keresztény perszonalizmuson, az emberi személyiség mindenekfelett álló értékén és az ebből eredő erkölcsi törvényeken és természetjogi szabályokon alapul.

V. Keresztény közéletiség – egyház és párt

10. Abból, hogy az ember természeténél fogva társas lény, következik, hogy az egyes társadalmi alakulatokban, társadalmi közösségekben való aktív részvétele megfelel emberi természetének. Az egyház, az állam és a politikai párt közös jellemzője, hogy mindhárom társadalmi alakulat. Céljuk, rendeltetésük az emberi személyiség kiteljesítésben viselt szerepük azonban - egyes közős vonások ellenére - egymástól különbözik.

11. A közösségi életben való részvétel az embernek nemcsak emberi természetéből fakadó joga, hanem egyben kötelessége is. A vallásos emberek kötelessége egyházuk építése, szervezése, közösségi életük fejlesztése, az állampolgárok kötelessége erejük, szervezőképességük, állampolgári aktivitásuk egyesítése, a mind tökéletesebben

megvalósítandó közjó érdekében. Az állami közjó megvalósításában azonos nézeteket, módszereket valló emberek közössége a politikai párt. A politikai pártban való tevékenység is megfelel az ember természetének és teret ad az ember közéleti kötelezettsége teljesítésének.

12. Az egyházak alapvetően az emberi személy transzcendenciáját, vallási és lelki igényének kielégítését és az ezekkel összefüggő oktatási, szociális, karitatív, egyházépítő és szervező munkát irányítják és szolgálják. A pártok az embereknek az államügyekben való részvételét szervezik.

    Pártunk nem „egyházi" párt. Az egyházaknak feladatuk végrehajtására nincs szükségük a pártra és a pártnak nincs feltétlenül szüksége az egyházakra, ami nem jelenti természetesen azt, hogy tevékenységük nem gyakorolhat egymásra előnyös és segítő kölcsönhatást. Az egyházak és pártunk nem avatkoznak egymás sajátos ügyeibe.

13. Pártunk követeli az egyházak jogainak teljes visszaállítását és működési szabadságuk biztosítását. Mielőbb hatályon kívül kell helyezni az egyházak és az állam viszonyát szabályozó elavult jogszabályokat, és meg kell hozni a vallásszabadságról szóló korszerű, az egyházakkal egyeztetett törvényt. A közhasznú tevékenységet folytató egyházi szerveknek ugyanolyan mértékű állami segítséget kell biztosítani, mint a hasonló tevékenységet folytató állami szerveknek és intézményeknek. Az egyházak és az államigazgatás szervei közé felügyeleti-koordináló szervet beiktatni nem szabad.

    Magunkévá tesszük és politikai eszközökkel támogatjuk az egyházaknak mindazon kezdeményezéseit és törekvéseit, melyek a közerkölcs helyreállítására és megszilárdítására, a család szerepének növelésére, az ifjúság nevelésére, humanitárius, szociális feladatok megoldására és a felekezetek közötti kapcsolatok szorosabbra fűzésére irányulnak.

VI. Nemzeti újjászületés!

14. A nép olyan társadalmi közösség, melyet a közös származás, a vérségi kapcsolatok, a közös nyelv, az életkörülmények és a kultúra azonossága tart össze. Nemzetről pedig akkor beszélhetünk, ha egy nép egyediség- és azonosságtudattal rendelkezik, vagyis olyan meggyőződéssel, hogy sajátos vonásai, történelmi küldetése, az átlagostól eltérő tulajdonságai külön többletértéket képviselnek az emberiség számára. Nemzetünk európai szerepéhez és a kereszténységhez kapcsolódó azonosságtudatát az elmúlt évtizedekben számos megrázkódtatás érte, sőt volt olyan időszak, amikor a ránk kényszerített hatalom a

nemzeti azonosságtudat teljes kiirtására törekedett. Most újra lehetőség nyílik egy újszerű nemzeti azonosságtudat kialakítására, melynek elemei az Európához tartozás, de ugyanakkor a Kelet és Nyugat közötti híd-szerep, a kitörés egy ránk kényszerített, nemzeti önállóságunkat és önrendelkezésünket megkérdőjelező sok évtizedes szorongattatásból és a megalapozott várakozás egy új, példa értékű társadalmi, gazdasági struktúra kialakítására.

15. A nemzeti gondolkodás újraélesztése, a nemzeti öntudat és azonosságtudat megerősítése pártunk egyik legfontosabb célkitűzése, melynek következetesen érvényt kell szerezni az oktatás, a nevelés, a történelmi tudományok művelése, a művészetek, a kultúra minden területén.

16. Nem kezelhetjük külpolitikai kérdésként azt a tényt, hogy a magyarság egyharmada hazánk határain kívül él. Egy részükben már csak a magyar néphez tartozás tudata él, nemzeti tudatuk már elenyészett. A szomszédos államokban élő magyarság nemzeti azonosságtudata azonban többnyire még töretlen és az elmúlt évtizedekben nem egyszer éppen az volt az oka hátrányos helyzetüknek, megpróbáltatásaiknak, üldöztetésüknek. Az érdekükben tett állami fellépés az elmúlt negyven évben nem csak hogy nem volt kielégítő, hanem kifejezetten a nemzeti azonosságtudatuk megszüntetését, a magyar nemzettől való elszakításukat szolgálta. A hivatalos állami politika mozgása - különösen a romániai események kapcsán - felgyorsult. A jövőben azonban e politika gyökeres fordulatára szükség van.

17. A legmesszebbmenően ki kell használnunk a középkelet-európai térségben lezajlott forradalmi folyamatokban és a napirenden lévő demokratizálási folyamatban betöltött vezető szerepüket. A szomszédos államokat meg kell győznünk arról, hogy demokratizálódásuk nem lehet teljes az ott élő magyarok nemzetiségi jogainak maradéktalan biztosítása nélkül. E jogok magukban foglalják a magyar nemzetiség számarányos részvételét az állami szervekben, a helyi önkormányzatokban, továbbá az önkormányzattal rendelkező nemzetiségi érdekképviseletei szervek, illetve - az adott állam berendezkedéstől függően – nemzetiségi alapon szerveződő pártok alapításának jogát.
Magától értetődő;, hogy ezen jogok állami szinten való követelésére csak akkor van alapunk, ha mindezeket maradéktalanul biztosítjuk a hazánkban élő nemzetiségek részére is.

VII. Pártunk a magyar közéletben

18. Az új választások nyomán összeülő új parlament munkájának megkezdéséig pártunk ellenzéki párt. Ezt az állásfoglalását az Ellenzéki Kerekasztalba történt belépésével demonstrálta. Az ellenzékiség elsősorban elvi állásfoglalást jelent: szembenállást azzal a zárt hatalmi csoporttal, amely az MSZMP, az államhatalmi apparátus és a gazdaság vezető pozícióit elfoglalva egy kis számú réteg uralmát valósította meg, melynek vezetése az országot az általános romlás állapotába juttatta. Napjaink politikai gyakorlatában az ellenzékiség azt jelenti, hogy pártunk a monolitikus hatalmi tömb felbomlása után is szemben áll a volt uralkodó párt utódaival, a kormánnyal és nem részese a hatalomnak.

19. Nem jelenti viszont az ellenzékiség ezt, hogy ne ismernénk el azokat az eredményeket, melyeket a nemzet az elmúlt negyven évben a vezetés hibái ellenére is létrehozott, sem pedig azt, hogy a szétbomlott és sok vonásában megváltozott uralkodó párt és a kormány minden elképzelésével, kezdeményezésével, intézkedésével szemben állnánk.

Konstruktív ellenzékiségünk abban áll tehát, hogy támogatjuk és a jövőben is támogatni fogjuk a kormánynak a politikai elveinkkel és gyakorlati politikánkkal egybevágó intézkedéseit, köztük elsősorban azokat a jogszabályi kezdeményezéseket, melyek a hatalmi rendszer és a gazdaság gyors átalakítását célozzák. Ugyanakkor határozottan szembe helyezkedünk minden ezzel ellentétes kezdeményezéssel.

VIII. Belpolitikánk alapelve és módszerei

20. A kereszténység erkölcsi tanításai pártunk számára nem csupán jelszavakat, hanem mélyen átélt és politikai cselekvésünket alapvetően meghatározó normákat jelentenek.

A keresztény szeretet etika, a szeretetparancs kötelez bennünket a szolgálatra, a társadalom és az állam érdekében kifejtett munkálkodásra.

21. Az ember személyiségének mindenek felett való értékéből és a szeretet parancsból következik alapvető politikai magatartásunk: a szolidaritás. Szolidaritást vállalunk minden emberrel, társadalmi csoporttal, néppel, nemzetiséggel, vallással, akit vagy amelyet az életéhez, a személyiségéhez, a szabadságához, a gondolati-, szólás-, lelki- ismereti- és vallásszabadságához fűződő jogaiban vagy általában bármely emberi jogában sérelem ér. Fellépünk az elnyomottak, az elesettek, a hátrányos helyzetűek, a szegények oldalán.

Elutasítjuk az ember embertől való megkülönböztetésének minden formáját.

22. Világnézetünkből fakad a béke szeretete és politikai magatartásunkban ez a kompromisszumok, az igazi közmegegyezés keresése felé vezet. A közéletben - éppúgy mint a magánéletben - elutasítjuk az erőszak, a fenyegetés, a zsarolás minden formáját és módszerét. Nemzeti megbékélést és összefogást akarunk! Világnézeti magatartásunk a megbocsátás. A magyar jövő szempontjából fontosabbnak tartjuk a múlt hibáinak feltárását és az azokból eredő tanulságok levonását, mint valamennyi vétkes felelősségre vonását.

23. A béke akarásával összefüggő politikai magatartásunk a tolerancia. A politikai nézetkülönbségek elintézésének egyetlen módja a törvényes keretek közt maradó vita, vélemény nyilvánítás és megegyezés. A vitákat egymás nézeteinek messzemenő tiszteletben tartásával, álláspontjainak megértésével, türelemmel és a megegyezés keresésével kell bonyolítanunk.

24. Az erkölcsi megújhodás nemzeti jólétünk szempontjából legfontosabb feladata a gyökeresen új munkaerkölcs kialakítása. Tisztaságot akarunk: az erkölcsökben, az emberek tudatában, a családokban, a közéletben és természeti környezetünkben egyaránt. Rendet és fegyelmet akarunk. De nem az elnyomás és jogfosztottság nemzetre kényszerített néma rendjét, hanem a szabad emberek önként vállalt magatartását, az állampolgári fegyelem megszilárdítását, a közrend nyugalmát és mindenfajta destabilizáció elkerülését. Következetességgel és elvhűséggel akarunk előre haladni az általunk választott és a nemzetnek ajánlott úton. A közéletben az igazságot és a nyíltságot hirdetjük. Hazugságra nem lehet politikát alapozni, mert az igazság sok évtizedes elnyomás után is elemi erővel tör napvilágra.

IX. A realitások külpolitikája

25. Külpolitikánkat alapvetően az ország geopolitikai helyzete határozza meg. Hazánk két világhatalmi és egyben két különböző társadalmi, gazdasági rendszer határán fekszik, és mindkettőhöz erős szálakkal kötődik. A Nyugathoz kultúránk, szellemiségünk és ezeréves történelmünk, a Kelethez gazdaságunk és a területünkhöz fűződő katonapolitikai és biztonsági érdekek kötelékei kapcsolnak.

26. Célunk európaiságunk visszanyerése és kiteljesítése. Ez azonban csak akkor lehetséges, ha a két világhatalom békében és a kölcsönös bizalom légkörében él. A világpolitikába csak úgy folyhatunk bele, ha a rendelkezésünkre álló korlátozott lehetőségeket igyekszünk felhasználni a két világhatalom közötti béke fenntartása, a bizalom növelése és a két társadalmi, gazdasági rendszer közötti híd szerep betöltése érdekében. Kerülnünk kell minden olyan magatartást, amely politikai, gazdasági destabilizációt és ezáltal a két világhatalom között bizalomcsökkenést eredményez.

27. Európába való visszatérésünk záloga a nyugat-európai országokhoz fűződő gazdasági és kulturális kapcsolataink dinamikus fejlesztése, amelynek érdekében minden adódó lehetőséggel élnünk kell.

Szolidaritásunkkal támogatjuk azokat a kelet-európai országokat, melyek hozzánk hasonlóan függetlenségük és nemzeti létük visszanyeréséért, frissen kivívott szabadságuk és demokráciájuk megszilárdításáért küzdenek.

28. Pártunk törekvése, hogy tovább építse saját nemzetközi kapcsolatait, mint amilyenek a kereszténydemokrata pártok európai és világméretű uniói, nemzetközi, vagy nemzeti szervezetei és erősítse az együttműködést a világ-, Európa- de mindenekelőtt közép-európa keresztény pártjaival. E kapcsolatainak ápolásával pártunk segíteni kívánja a magyar külügyi kormányzat törekvéseit is.

29. Szomszédos államaink nagyobb része a közös történelmi múltunk, gazdasági és kulturális egymásra utaltságunk és az azonos geopolitikai helyzetünkből adódó közös érdekeink ellenére eltávolodott tőlünk. Véleményünk szerint ez azért következett be, mert kapcsolatainkat immár hetven éve terheli a területükre szakadt magyarság sorsa.

Célunk a szomszédos államokkal való együttműködésünk, gazdasági és kulturális kapcsolataink növelése. Távlati célként elképzelhetőnek, sőt kívánatosnak tartjuk egy szorosabb dunamenti vagy középkelet-európai állam- szövetség létrehozását. Hangsúlyoznunk kell azonban, hogy semmiféle jó kapcsolatnak, szövetségnek nem lehet ára a szomszéd államokban élő magyarság érdekképviseletének feladása. Ezen elsődleges kötelezettség mellett kell keresnünk az újabb és újabb utakat a szomszédainkhoz való közeledésre.

X. Munka és tulajdon: a keresztény gazdaság pillérei

30. A munkáról és a tulajdonról vallott keresztény felfogás az ember természetéből és rendeltetéséből indul ki, és ezáltal alapjává és kiinduló pontjává válik a gazdasági élet berendezésére, megszervezésére irányuló valamennyi keresztény indíttatású kísérletnek.

31. A munka lehetőség és eszköz arra, hogy az ember eszes lény voltának megfelelő képességeit kiteljesítse. A vallásos emberek meggyőződése szerint a munka isteni parancs, melyet az első emberpárhoz intézett azzal, hogy "… növekedjetek, sokasodjatok és töltsétek be a földet, s hajtsátok uralmatok alá". Az embernek tehát a munka joga és egyben erkölcsi - sőt Isten által megszabott - kötelessége. A munka által válik lehetővé számára, hogy megszerezze a föld mindazon javait, melyekre képességeinek kibontakoztatása érdekében szüksége van.

32. A munka, amely objektíve a természet emberi uralom alá hajtását jelenti, az ember fáradozását, sőt nem egyszer gyötrelmes küzdelmét igényli. A vallásos ember számára ennek magyarázatát az az isteni szándék jelenti, mely szerint az embernek kenyerét arca verítékével kell megszereznie.

    A munka ennek ellenére nem lealacsonyítja, hanem felemeli és nemesíti az embert. A munkavégzés során tökéletesedik, kiteljesíti képességeit, szabad, öntudatos, önmaga felől határozni képes személyiséggé válik. A munkának tehát etikai természete van.

    Pártunk tagjai - sőt valamennyi állampolgár - jogává és kötelességévé kívánja tenni a munkát, melyet objektíve a javak megszerzése jogos eszközének, szubjektíve pedig az emberi tökéletesedés, az emberi személyiség kibontakoztatása eszközének tart.

33. A munkával az ember megszerzi a saját és hozzátartozói fenntartásához, szükségletei kielégítéséhez nélkülözhetetlen javakat. A gazdasági fejlődés során a személyi javak köre különvált az új javak előállításához szükséges termelőeszközök körétől. A tőkés gazdasági-társadalmi rendben kiéleződött a munka és a termelőeszközök, a termelőeszközök felett nem rendelkező dolgozók és a termelőeszközök tulajdonosai közötti ellentmondás. A társadalmi küzdelmek során alapvetően két gazdasági szisztéma alakult ki: az egyikben a termelőeszközök tulajdona magántulajdonban, a másikban - mint hazánkban is - kollektív tulajdonban van.

34. Pártunk az egyházaknak az utóbbi száz évben kialakított és folyamatosan továbbfejlesztett gazdaságpolitikai és szociális felfogása alapján áll. Eszerint a munkának mint erkölcsi kategóriának elsőbbsége van a tőkével szemben. Ez az elv mind a magántulajdonon, mind a közösségi tulajdonon alapuló rendszerekre nézve érvényes.

Az egyházaknak a termelőeszközök tulajdonáról alkotott felfogása nem fedi a marxista kollektivizmus, de a liberális kapitalizmus felfogását sem. Az előbbitől azáltal tér el, hogy elismeri és jogosnak tartja a termelőeszközök magántulajdonát, az utóbbitól azáltal, hogy a magántulajdont nem tekinti sérthetetlen jognak, hanem alárendeli a közjónak és a javak egyetemes rendeltetésének. A közjó érdekében adott területen és körülmények között elismeri a termelőeszközök köztulajdonba vételének jogosságát.

35. A munka személyes jellegének, természetének a tulajdonviszonyokban is kifejezésre kell jutnia. A dolgozó számára nagyobb hajtóerő ha sajátjában dolgozik, munkája eredményét tulajdonának gyarapodásában is közvetlenül érzi. Ez a szempont szól nagyobb erővel a termelőeszközök magántulajdona mellett. Mindemellett a munkás, amennyiben el van zárva a tulajdonszerzéstől, vagy legalábbis a tulajdonosi jogok részleges gyakorlásától, éppúgy elidegenedhet a számára elérhetetlen magántulajdontól, mint a merev és rugalmatlan kollektív tulajdontól.

36. A keresztény felfogás tehát nem veti el merven a termelőeszközök közösségi tulajdonát. Pártunk nem elvi okokból, hanem gyakorlati megfontolásokból foglal állást a termelőeszközök magántulajdonának nagyarányú szélesítése mellett. Egyrészt azért, mert az úgynevezett „szocialista” gazdaságszervezési szisztéma az elmúlt negyven évben bebizonyította életképtelenségét és gyökeres megreformálhatatlanságát, másrészt azért, mert a munkát közelebb kívánja hozni a tulajdonhoz és a munkások minél szélesebb körét kívánja tulajdonosokká tenni.

XI. Hatékony rövidtávú válságkezelést!

37. A nemzetgazdaság összeomlásának veszélye kézzelfogható közelségbe került. A sürgős válságkezelő intézkedések megtétele egyetlen napig sem várathat magára és nem halasztható az új országgyűlés által választandó kormány megalakulásáig.

A válság megoldására rövidtávú, két-három éves programot kell összeállítani, melynek

megvalósításához haladéktalanul hozzá kell fogni. A kezelésnek a legsúlyosabb, a lakosságot és a vállalatokat egyaránt érintő válsággócokból kell kiindulnia: az inflációból, a krónikus költségvetési deficitből és a konvertibilis adósságteherből.

38. Az infláció megfékezésére irányuló legelső és legfontosabb intézkedés a költségvetés kiadásainak mintegy egynegyedükkel való csökkentése. Ezt nagyobb részben - mintegy 100-110 milliárd forint erejéig - a bürokrácia leépítésével és a pazarlások radikális megszüntetésével kell elérni. Ez maga után vonja a felesleges, létjogosulatlan költségvetési szervek megszüntetését és a túlméretezettek létszámának leépítését. A további - mintegy 50-60 milliárd forint - költségvetési kiadás-csökkentést a veszteséges gazdálkodó szervezetek támogatásának és egyéb állami támogatásoknak a megszüntetése, illetve csökkentése tenné lehetővé.

39. A költségvetés radikális csökkentése a piacon kerestet csökkenést és túlkínálatot eredményez. Ez a vállalatokat készletcsökkentésre, eredményesebb gazdálkodásra, struktúra átalakításra és piaci alkalmazkodásra kényszeríti, mely utóbbinak feltétlen következménye egyebek között az ármérsékléses üzletpolitika is.

40. A feszített versenyfeltételeknek és az új követelményeknek a vállalatok egy része - köztük egyes, jelenleg támogatásra még nem szoruló vállalatok - nem tud eleget tenni. Ennek ellenére érvényesíteni kell a modern gazdaságok szigorú kényszermechanizmusait (fizetésképtelenség, csődeljárás, felszámolás stb.), melyeknek hiánya vagy következetlen, lagymatag alkalmazása évek óta hatástalanítja a különböző pénzügy-politikai intézkedéseket. A versenyképtelen vállalatok jelentős része így felszámolásra kerül.

A piaci mechanizmusok szabadabb működésének nélkülözhetetlen feltétele az egyes monopolisztikus helyzetű vállalatok szétbontása, versenyképes és arra képtelen részük szétválasztása. Hasonlóképpen szükséges a versenyt korlátozó vállalati szerveződések jogszabályi megakadályozása. Az önkormányzó vállalatokat a társasági törvénynek megfelelően át kell alakítani. Az állami tulajdonjog gyakorlására vagyonkezelő központot kell létrehozni.

41. A radikális antiinflációs költségvetési politika két-három év alatt a deflációs spirál kibontakozásához vezet. Az infláció várhatólag már a vásárlóerő-kibocsátás erőteljes

korlátozásának első évében négy-öt százalékkal mérséklődik. Az állami kiadások jelentős csökkentése lehetővé teszi a bevételek, különösképpen az adók kisebb arányú mérséklését, ami egy-két év múltán már jelentősebbé válhat. Az okos, átgondolt adópolitika elősegítheti az eredményes vállalatok fejlődését, a kisvállalkozások fokozott támogatását és ezáltal megakadályozza, hogy a deflációs politika általános gazdasági visszaeséshez vezessen.

42. A vázolt gazdaságpolitika elkerülhetetlen kedvezőtlen mellékhatása az átmeneti munkaerő-felesleg megjelenése. Ennek káros következményeit átgondolt intézkedésekkel kell mérsékelni.

43. Konvertibilis adósságkötelezettségeink messze meghaladják gazdaságunk teljesítőképességét és lehetetlenné teszik a gyökeres gazdaságpolitikai fordulatot. Miután hitelezőinknek is érdeke adósságszolgálati teljesítőképességünk fenntartása és perspektivikus javulása, feltehetőleg hajlandók lennének adósságaink átstrukturálására. Ez nem azonos az átütemezéssel, hanem azt jelenti, hogy a radikális gazdaságpolitikai intézkedések végrehajtásának idejére könnyítenék fizetési kötelezettségeinket. Ehhez szükséges lenne a jelenlegi és a jövőbeli magyar kormány együttes felelősségvállalása, de főleg azok a kormány-garanciák, melyeket a magyar átalakulási folyamatot eddig is segítő államok nyújtanának.

XII. A tulajdonviszonyok megfontolt átalakítását!

44. A tulajdonrendszer átalakításának lassú tendenciája a magántulajdon részarányának növelése. Ez kisebb részben a külföldi tőke bevonása és a belföldi magántőke egészséges növekedése által, nagyobb részben a közösségi tulajdon lebontásával és részbeni privatizálásával érhető el. A magántulajdon részarányának növekedésétől egészséges, élénkülő gazdasági mozgás várható. Vigyázni kell azonban arra, hogy - különösen a privatizáció során, amely a világ gazdaságtörténetében eleddig példa nélkül álló folyamat lesz - elkerüljük azokat a hibákat és társadalmi igazságtalanságokat, melyek annakidején az elhamarkodott és erőszakolt kollektivizálást kísérték.

Feltehető, hogy a különböző tulajdonformák és azoknak sokszínű és jellegű változatai gazdaságunkban még évtizedekig egymás mellett fognak létezni. E tulajdonformák számára versengési lehetőséget és teljes esélyegyenlőséget kell biztosítani. Keletkezésüket, fennmaradásukat kizárólag életképességük igazolhatja és az állami beavatkozás körét

minimálisra kell korlátozni.

45. A különböző tulajdonformák kívánatos arányát a gazdasági fejlődés mechanizmusának kell kialakítania. Valószínűnek látszik, hogy a MÁV, a Posta, a bányászat, a villamosenergia-ipar és a vegyipari üzemek nagy részénél állami tulajdonforma a legmegfelelőbb. A helyi jelentőségű, főképp lakossági szükségleteket kielégítő ipari, szolgáltató vállalatokat a közigazgatási önkormányzatok tulajdonába kell adni. Az önkormányzati önállóság gazdasági alapjainak megteremtését új, önkormányzati tulajdonban álló kis- és középvállalatok létrehozásával is elő kell segíteni. E vállalatokban biztosítani kell a lakosság tőkerészvételét.

46. Jogi és gazdasági eszközökkel – különösen adókedvezményekkel - elő kell segíteni a magánvállalkozást a kisipar és a kiskereskedelem mellett a kis- és középméretű ipari, kereskedelmi, szolgáltató vállalatok körében. A kis- és középvállalatok piacérzékenységének nagy szerepe lehet a termékszerkezet korszerűsítésében és a munkanélküliség csökkentésében. Jogi eszközökkel meg kell akadályozni, hogy a nagyvállalatok, vagy vállalati szövetségek olyan monopolisztikus helyzetre tegyenek szert, amelyben a kis- és középméretű vállalatok, valamint a fogyasztók kiszolgáltatott helyzetbe kerülhetnek.

47. A kis- és középvállalatok kialakulását a közösségi tulajdonban lévő vállalatoknál is szorgalmazni kell a túlcentralizált vállalati struktúrákkal szemben. Lehetővé kell tenni, hogy a több egységből álló nagyvállalatok önállósulni kívánó és arra képes egységei önálló vállalatokká alakulhassanak át.

48. Meg kell szüntetni a gazdaságirányítás „ukáz" rendszerét. A gazdaság szabályozásának az országgyűlés által alkotott törvényeken kell alapulnia, és a szükséges minimumra kell korlátozni a minisztertanács, a minisztériumok és a hatóságok rendeletalkotási jogát.

49. A privatizálás csak megfontoltan, átgondoltan és olyan területeken hajtható végre, ahol az a nemzetgazdaság részére előnnyel jár. A privatizálási törvényt az új országgyűlésnek kell megalkotni. Haladéktalanul hatályon kívül kell helyezni azokat a jogszabályokat, amelyek

lehetővé teszik a volt uralkodó párt vagyona, a szakszervezetek és az egyéb társadalmi szervezetek vagyonának, valamint az államigazgatási irányítás alatt működő vállalatok vagyonának átjátszását a korábbi uralkodó rétegek tagjai, vagy a belőlük alakult vállalkozások részére.

50. A privatizálást a kiskereskedelmi és szolgáltató egységek eladásával kell kezdeni és a kisüzemek eladásával kell folytatni. A nagyvállalatok privatizálásának alapvető módszereként a bevált nyugati minták alapján alaposan és részletesen ki kell dolgozni a munkavállalói részvények rendszerét. A külföldi tőke bevonásához meg kell teremteni a szükséges jogszabályi és infrastrukturális feltételeket. A privatizálás valamennyi módjánál vigyázni kell azonban arra, hogy az értékelés reális árakon történjék és ne fajuljon az állami vagyon kiárusításává.

XIII. Nemzeti kincsünk: a magyar föld

51. A magyar föld legfontosabb és legértékesebb nemzeti kincsünk, olyan természeti adottság, melyre nemzeti jólétünk biztonságosan felépíthető. Ezt a tényt az uralkodó hatalmi rendszer nem akarta felismerni és az elmúlt negyven év során újabb és újabb kísérleteket tett a magyar valóságtól idegen szervezeti és tulajdonszisztémák bevezetésére. Mezőgazdaságunk életképességének legfőbb bizonyítéka, hogy a károkozások és pusztítások ellenére sem lehetett tönkretenni, ma is egyenletesen biztosítja az ország élelmiszer ellátását, sőt élelmiszer exportját és magában hordozza azt a lehetőséget, hogy gazdasági felemelkedésünk alapja legyen.

Programunk a jelenlegi tulajdon- és gazdasági-szervezeti viszonyokból indul ki. Olyan, a piacgazdaság követelményeinek megfelelő mezőgazdasági struktúra létrehozása a célunk, amely tág teret enged az egyéni kezdeményezéseknek, biztosítja a hatékony és versenyképes termelést, ugyanakkor kiegyensúlyozottan figyelembe veszi a vidéki közösségek igényeit és fejlődésük szükségleteit is.

52. A földterület az egész nemzet élettere és nem csak a mezőgazdaság erőforrása. Számos más gazdasági tevékenységhez szükséges, fontos, közvetlenül nem gazdasági jellegű emberi szükséglet kielégítésének alapja és bizonyos környezeti tényezők a földtől nem választhatók el. A földhöz tehát fontos közösségi érdekek is kapcsolódnak, ezért nem lehet korlátlan magántulajdon tárgya.

A lakóhelyi (városi és falusi) közösségeket, önkormányzatokat önálló gazdasági egységeknek tekintjük, melyek a lakosok számos emberi szükségletéről gondoskodnak. Önállóságuk és függetlenségük megteremtése érdekében saját vagyonnal is rendelkezniök kell. Ilyen vagyon a település határában lévő földterület egy része is.

53. A parasztság jogos sérelmeinek orvoslását meg kell oldani. Az ország gazdasági helyzetére tekintettel azonban ez csak fokozatosan történhet. A jelenlegi helyzetben minden olyan intézkedést el kell kerülni, amely újabb igazságtalanságokat szülne és korlátozná a helyi közösségek jövőbeli fejlődési és döntési lehetőségeit. A tulajdoni és kártalanítási problémák rendezését az általános elvek törvényi szabályozása után a helyi önkormányzatokra kell bízni. A kártalanításra részben az állami vállalatok és a termelőszövetkezet vagyona is igénybe vehető.

54. A föld és a mezőgazdasági termelés sajátosságai miatt egyértelműen külön kell választani a föld tulajdonjogának kérdését a földet hasznosító vállalkozási formák problémájától. A piaci viszonyok széles körű érvényesítése csak a vállalkozásokra vonatkozik, a földtulajdon reformja ehhez csak a feltételeket biztosítja.

XIV. A földtulajdon rendezése

55. A földtulajdon végleges rendezése csak fokozatosan, a valódi földpiac és a reális földár kialakulásának ütemétől függően lehetséges. Azonnal meg kell tiltani:
- a mező- és erdőgazdasági földek eladását külföldieknek,
- a földtulajdon vagyonrészként történő bevitelét gazdasági társaságokba,
- a termelőszövetkezeti és állami tulajdonban lévő földek eladását,
- az önkormányzati közösségek tulajdonában lévő földek bankhitel fedezetéül történő lekötését.

A termelőszövetkezeti tagok tulajdonában lévő földek vonatkozásában a gazdálkodó szerv testületi döntési jogát meg kell szüntetni.

56. A magánszemélyek, illetve termelőszövetkezeti tagok nevén szereplő földek magántulajdonban maradnak, sőt a tulajdonjog gyakorlásának maradéktalan lehetőségét is helyre kell állítani. A magántulajdonú földek közös használatból való kivonását a szövetkezeti törvényben kell szabályozni.

A falun, vagy mezőgazdasági jellegű városban élő és földdel nem rendelkező polgárok háztáji jellegű mezőgazdasági termelésre a helyi lehetőségektől függően, maximálisan két-három hektár területű mezőgazdasági földet vásárolhatnak. Ez a földtulajdon szigorúan a helyben lakáshoz kötődik.

Azok a földterületek, amelyeknek tulajdonosa nem természetes személy - beleértve tehát a termelőszövetkezeti és állami tulajdonban lévő földeket - a település önkormányzati közösségének tulajdonába kerülnek. Ennek elsődleges célja a további tulajdoni rendezés alapjainak megteremtése.

A későbbiekben meghozandó törvény alapelveinek figyelembevételével azok a termelőszövetkezeti tagok vagy örököseik, akiknek földje a kötelező megváltás vagy más kényszerítő ok miatt került termelőszövetkezeti vagy állami tulajdonba, azt az önkormányzati közösségtől visszaigényelhetik. Ennek konkrét lebonyolítását az önkormányzatokra kell bízni.

XV. Sokszínű virágzó vállalkozási formákat!

57. A magán földtulajdonú családi gazdaság a legtermészetesebb vállalkozási forma a mezőgazdaságban. Ezek számát a szükséges feltételek megteremtésének ütemében szaporítani kell. A földterület maximális nagyságát törvény állapítja meg.

58. Az eredményesen gazdálkodó termelőszövetkezetek működési feltételeit a jövőben is biztosítani kell, az önkéntesség elvének szigorú betartása mellett. A szövetkezet sorsáról történő döntést kizárólagosan a tagok kezébe kell adni. Az új feltételeknek megfelelően új szövetkezeti törvényt kell alkotni, amely a szövetkezeti társulások új és változatos formáit hozza létre. A szövetkezetek eszközeit üzletrészek formájában a tagok és alkalmazottak között kell felosztani, illetve a jogos kártalanítási igények kielégítésére kell fordítani.

59. Az állami mezőgazdasági, erdészeti és egyéb vállalatok földje a helyi önkormányzati közösség tulajdonába kerül, mellyel a vállalat bérleti szerződést köt. A bérleti jogot megvonni csak törvényben meghatározott feltételek szerint, a vállalat jogos gazdálkodási érdekeinek figyelembevételével lehet.

60. Az örökbérletű családi gazdaságok földterülete a földminőségtől függően 40-100 hektár lehet. Ez a forma elősegíti a magánvállalkozások gyorsabb kialakulását a

mezőgazdaságban, de hosszabb távon is kedvező forma lehet.

A magán vagy társas vállalkozások meghatározott időre bérelt földterületeken is létrehozhatnak mezőgazdasági vállalkozásokat.

61. Az önkormányzati közösségek tulajdonában lévő földek bérlői - magánszemélyek és jogi személyek egyaránt - a piaci feltételeket figyelembe vevő bérleti díjat fizetnek.

62. A mezőgazdaság egészséges működésének feltétele annak a komplex jogi- gazdasági szabályozási rendszernek a megteremtése, amely a mezőgazdaság egészében a piac szabályozó szerepe és a más gazdasági ágazatokkal való teljes esélyegyenlőség érvényesüléséhez vezet. Az ár-, az adó-, a hitel- és a biztosítási rendszert ennek megfelelően kell kialakítani. A beszerzésre és különösen az értékesítésre való szövetkezést új alapokra kell helyezni. A mezőgazdasági exportban, ahol az állami közreműködés különös jelentőséggel bír, a különböző vállalkozási formák számára is esélyegyenlőséget kell teremteni.

XVI. A világ Isten ajándéka, megóvása a mi kötelességünk!

63. A világ az ökológiai válság állapotában van. A világméretű gazdasági növekedés, a fegyverkezési verseny, a növekvő energiafogyasztás juttatta ide. A technológiai fejlődést számos káros jelenség kíséri, és az iparosodás területi terjeszkedése is hozzájárul a környezeti egyensúly megbontásához.

Az általános világjelenségek mellett az úgynevezett szocialista országokban az iparfejlesztés környezetromboló hatása túllépte az emberiség számára elviselhető tűrési határt. A szocialista iparfejlesztésben az alacsony energiahatékonyság, a környezet-szennyező technológiák, a műszaki kockázat alábecslése, a környezetvédelmi hatások vizsgálatának elhanyagolása eredményezte a hazánkban is bekövetkezett eredményt: a globális ökológiai válságot.

64. A keresztény környezet etika abból indul ki, hogy az ember és a természet egyaránt Istennek köszönheti létét, és ezért az ember természetátalakító hatalmának korlátot szab Isten előtti felelőssége, amely őt a természet megőrzéséért és fenntartásáért terheli. A jelenben élő emberek kötelessége a természeti környezet megőrzése. Felelősek a jövő

generációk létérdekeiért, és nincs joguk ahhoz, hogy a következő nemzedékek természeti környezetét és ezáltal létérdekeit veszélyeztessék.

65. A környezet védelmében átfogó programot és komplex biztosíték rendszert kell kialakítani.

- A jogi biztosítékok között elsősorban törvényben kell szabályozni a környezetvédelem alapvető normáit, és vétójogot kell biztosítani a környezeti ártalmak által érintett önkormányzatoknak és közösségeknek.
- Gazdasági biztosítékként az adópolitikában érvényre kell juttatni a környezetvédelem szempontjait. A gazdasági szabályozó- és szankciórendszerben büntetni kell a környezetet sértő magatartásokat, ugyanakkor preferálni kell a környezetbarát műszaki-, gazdasági megoldásokat.
- Infrastrukturális biztosítékként környezetkímélő közlekedést és energia-előállítást kell szorgalmazni.
- Tájékoztatási biztosítékként a környezetet érintő beruházásokról és egyéb körülményekről naprakészen és a valóságnak megfelelően kell informálni az ország közvéleményét és különösen az érintett állampolgárokat.
- Kutatási biztosítékként meg kell teremteni a környezetvédelemmel kapcsolatos alap- és alkalmazott kutatások anyagi és intézményi feltételeit és el kell végezni a jelentősebb kutatásokkal kapcsolatos környezeti hatásvizsgálatokat.
- Nemzetközi biztosítékként olyan nemzetközi megállapodások megkötésére kell törekedni, melyek a földrajzi határoktól függetlenül biztosítják a tengerek, az erdők, az ózónpajzs és általában az emberiség közkincsét képező környezet hatékony védelmét.

XVII. Kiművelt emberfőket, nemzeti tudatformálást!

66. A kultúra mindazt jelenti, aminek segítségével az ember kibontakoztathatja testi-lelki képességeit, a földet megismerés és munka révén uralma alá hajthatja, az erkölcsök és intézmények tökéletesítésével társadalmi életét emberibbé alakíthatja, szellemi tapasztalatait, vágyait, érzéseit alkotásaiban az emberiség közkincsévé teheti.

Személyiségének kiteljesítése az embernek nem csak joga, hanem erkölcsi kötelessége is. Egyéni hajlamainak és képességeinek megfelelően a keresztény ember kötelessége, hogy kivegye részét a tanulásban, az oktatásban, a természet-, humán- és társadalomtudományokban, az irodalomban és a művészetekben.

67. Pártunk az egyházak tanításaival egyezően azt vallja, hogy a kultúrának kibontakozásához

teljes szabadságra van szüksége, melyet csak a közjó, valamint a személyek és közösségek jogai korlátozhatnak. A magyar kulturális értékek terjesztésének elsőbbséget kívánunk biztosítani. Ezen túlmenően azonban a kulturális irányzatok, nézetek, vélemények pluralizmusát és teljes esélyegyenlőségét hirdetjük. Hangsúlyozzuk azonban, hogy a keresztény kultúrával szemben a magyar államnak jelentős adósságai vannak. Negyven évi hátrányos megkülönbözetés után az államot fokozott kötelezettség terheli azért, hogy az egyetemes- és a magyar keresztény kultúra kincseit újra a magyarság kőzkincsévé tegye. Ezért az oktatásban, tudományokban, irodalomban, művészetekben és kiemelt súllyal a tömegtájékoztatási eszközökben szabad utat, sőt - legalábbis felzárkózásukig - előnyt kell biztosítani a keresztény értékek bemutatásának és a keresztény kulturális hatások érvényesülésének.

68. A közoktatás fejlesztésének pártunk különleges jelentőséget tulajdonít. Az ország jövője ifjúságunk erkölcs- és jellemfejlődésétől, szellemi, lelki erőinek és energiáinak széles körű kiteljesedésétől függ. Másrészt úgy véljük, hogy ezek az energiák, ökonómiai képességek, általános műveltség és fejlett szaktudás országunk gazdasági felemelkedésének is feltételei.

69. Az oktatási intézményekben haladéktalanul meg kell szüntetni a marxista, ateista ideológia vezérelvű befolyását. Ki kell alakítani az ideológiai szabad versenyt, az eszmék szabad konfrontációját. Biztosítani kell mind a tanárok, mind a tanulók lelkiismereti szabadságát. A tanárok meggyőződésük szerint foglalhatnak állást világnézeti kérdésekben, de állásfoglalásukat nem kényszeríthetik a tanulókra.

Az elvek és eszmék általános esélyegyenlőségében csak a nemzeti azonosságtudatra és a hazafias érzületre nevelés számára lehet és kell előnyt biztosítani. Az iskola elsőrendű kötelessége, hogy megismertesse a tanulókkal hazájukat, nemzetüket, nemzeti történelmüket és nemzeti nagyjaikat. Ki kell alakítani a nemzeti azonosságtudat és az európatudat összhangját is.

70. A keresztény eszmeiség megismertetését a tananyag részévé kell tenni. A kereszténységet, mint történelmi és kultúrtörténeti jelenséget kell oktatni. Be kell mutatni a kereszténység alapvető tanításait, a politeizmussal szembenálló Isten-képét, béke, testvériség és egyetemességhirdető szerepét, szolidaritását, kultúraterjesztő küldetését, nagy

egyéniségeinek életpályáját. Az igényeknek megfelelően minden iskolában meg kell teremteni a vallásoktatás lehetőségét.

71. Az oktatásnak ki kell terjednie a politikai kultúra kialakítására is. Meg kell ismertetni a tanulókkal a demokrácia alapelveit, intézményrendszerét, az állam felépítését, az alapvető nemzeti és nemzetközi politikai és gazdasági folyamatokat. A tanulókat közéletiségre kell nevelni.

72. Az iskola legyen forrása és terepe az erkölcsi megújulásnak. Adjon az életre szilárd erkölcsi alapokat, a tanulókban tudatosuljanak az emberi cselekvés erkölcsi normái és értékei. Nevelni kell a tanulókat az önfegyelemre, az akaraterő megszilárdítására, az indokolatlan szenvedélyek, a negatív erkölcsi magatartásformák elleni küzdelemre, a fásultság, közömbösség, életcéltalanság elleni fellépésre. Ismerjenek meg és alakítsanak ki ideálokat, erkölcsi eszményképeket.

    Többet kell foglalkozni a tanulók egészséges életmódra nevelésével. Fokozni kell az egészségügyi ismeretterjesztő tájékoztatásokat, ki kell alakítani az egészséges életrendet, növelni kell a rendszeres testgyakorlás és sportolás iránti igényeket. Edzettebbé, teherbíróbbá, állóképesebbé kell nevelni a fiatalokat.

73. Fokozott igényeket kell támasztani a pedagógusok iránt is. A pedagógus személyisége, lelkesedése, meggyőző ereje ragadja magával a fiatalságot! Vissza kell állítani a tanári tekintélyt! Tevékenységüket pedagógiai folyamatnak tervezzék, amit azonban a tanítványok iránti szeretetük hat át. Ismerjék meg tanítványaikat és oktatásukon túl, foglalkozzanak jellemnevelésükkel is. A pedagógusok súlyának és tekintélyének növekedését kövesse anyagi megbecsülésük növekedése is.

XVIII. Kiemelt követeléseink az oktatásszervezésben

74. Az alkotmány rögzítése az iskolaalapítás szabadságát és az oktatási törvény részletezze az iskolaalapító és fenntartó jogi személyek jogait és kötelezettségeit. Az állam, az egyházak, a felekezetek, a nemzetiségek, a vállalatok, intézmények, alapítványok, közigazgatási önkormányzatok és magánszemélyek egyaránt alapíthassanak és tarthassanak fenn iskolákat. Meg kell teremteni felekezeti szellemű állami iskolák, és keresztény kollégiumok létesítésének lehetőségét is. Gondoskodni kell a nemzetiségi iskolahálózat

bővítéséről.

75. Emelni kell az oktatás színvonalát és hatékonyságát. Az oktatási intézményekben szigorúbb követelményeket kell támasztani. A tanulók közt szelekció szükséges. Nagyobb súlyt kell helyezni a tehetséges fiatalok kiválasztására és képzésére. A szellemi elit ki alakítása létkérdés, a társadalmi- gazdasági világszínvonalhoz való felzárkózásunk elemi feltétele.

76. Támogatjuk a magyar oktatási rendszernek az egységes európai rendszerhez való közelítését, a nemzeti értékek és hagyományok fenntartása mellett. Kapcsolatba kell lépni az európai közösség tanulmányokat integráló szerveivel (Erasmus program).

77. Vissza kell állítani a nyolc osztályos gimnáziumokat. Tudjuk, hogy ennek személyi- és tárgyi feltételeit csak fokozatosan lehet megteremteni, de a feladathoz hozzá kell kezdeni és az átalakítást következetesen végre kell hajtani.
Fejleszteni kell a szakmunkásképzést. A megoldásba be kell vonni a szakmunkásokat igénylő vállalatokat.

78. Az egyetemi és főiskolai felvételek tekintetében hazánk az európai rangsorban az utolsók között szerepel. Ezért radikálisan növelni kell a felsőfokú intézményekbe felvehető tanulók számát, és a továbbtanulásra érdemeseket szigorúbb vizsgakövetelmények alapján kell kiválasztani.

79. Biztosítani kell a dolgozók utó-, továbbképzését. Fenn kell tar tani a dolgozók általános és középiskoláit, támogatni kell a népfőiskolái mozgalmat, bővíteni kell a szabadegyetemek számát és tematikáját, a vállalatok és az iskolarendszer együttműködésével kellő színvonalon kell megszervezni a gazdasági szerkezetváltással összefüggő szakmai átképzéseket és biztosítani kell a felsőfokú intézményekben oklevelet szerzett szakemberek intézményes továbbképzését.

XIX. A nemzetpusztulásnak gátat vető egészségügyi ellátást!

80. Hazánkban tíz év óta a halálozások száma meghaladja a születések számát és a lakosság

közel százezer fővel csökkent. Az átlagéletkor az európai átlagnál hat-hét évvel alacsonyabb. A lakosság tíz százaléka alkoholista, évi ötvenezer öngyilkossági kísérletet követnek el, és az elmúlt évtizedekben több mint három millió abortuszt végeztek.

A megdöbbentő helyzet megoldására egészségügyi ellátási rendszerünk alkalmatlan. Egy beteg nemzetet nem lehet egy még betegebb egészségügyi ellátási rendszerrel meggyógyítani. Alapjaiban, felfogásában, felépítésében és működésében teljesen új egészségügyi ellátási rendszer kialakítására van szükség.

81. A jelenlegi egészségügyi ellátás legnagyobb hibája az egészségmegőrző, preventív szemlélet hiánya. A rendszer kizárólag a már bekövetkezett egészségromlás megszüntetésére irányul. Működési modellje a három pólusú betegellátás a gyakorlatban bebizonyította életképtelenségét.

Az új egészségellátási rendszernek a betegségek megelőzésére, így elsősorban a munkaegészségügy, a járványügy, a dietetika területén szükséges reformokra, a leggyakoribb népbetegségek visszaszorítására és nem utolsó sorban a megelőzési szemléletű biztosítási rendszer bevezetésére van szüksége.

Haladéktalanul gátat kell vetni a megfogant, de még meg nem született magyar életek szervezett kioltásának. A terhességmegszakítást kizárólag az anya egészségvédelmének orvosilag indokolt eseteire kell korlátozni.

82. A betegellátás reformja során vissza kell térni a magyar hagyományoknak és a nemzetközi gyakorlatnak megfelelő két pólusú betegellátási rendszerre. Ez kiiktatja a rendelőintézetek hálózatát és az alapellátást a háziorvosi rendszerre, valamint a különböző társulási-vállalkozási formákban működő magánorvosi rendelésre bízza. A másik pólust a jól felszerelt, korszerű infrastruktúrával és informatikai háttérrel rendelkező betegközpontú kórházak biztosítják. A kórházak különböző tulajdonban lehetnek, így egyházak, sőt magánszemélyek is lehetnek tulajdonosok.

83. A teljeskörű alapvető ellátás mellett az igény szerinti differenciálás lehetőségét a kötelező és kiegészítő biztosításrendszereknek és a biztosítók versengésének kell garantálnia. E másutt jól bevált rendszer a betegeket érdekeltekké teszi a megelőzésben, az alapellátókat a területükön történő minél szélesebb körű, lehetőleg végleges ellátásban, a fekvőbeteg ellátókat pedig a magas színvonalú, gyors, humánus kórházi kezelésben.

XX. Legjobb szociálpolitika: a jó gazdaságpolitika

84. Az ország gazdaságát úgy kell irányítani, hogy a szociális problémák ne éleződjenek ki. A gazdaság mechanizmusa magában hordozza azok megoldását. A közjó által szabályozott piaci környezetben a dolgozó ember saját maga és családja részére még munkaereje teljében megalapozhatja szociális biztonságát és munkája nyomán biztosíthatja gazdasági, társadalmi és kulturális jólétét.

85. A szociális piacgazdaságban olyan jövedelemelosztási és adópolitikát kívánunk megvalósítani, amely azok kezében hagyja a jövedelmet, akiknek nagyobb társadalmi kötelezettségük - nagyobb családjuk, több eltartásra szoruló hozzátartozójuk – van.
Ugyanakkor a jövedelem nagyobb hányadát kell elvonni azoktól, akiknek ilyen kötelezettségeik nincsenek, vagy a magasabb elvonást jövedelem-színvonaluk teszi lehetővé. Vigyázni kell azonban arra, hogy a túlzott elvonás ne vezessen igazságtalanságokhoz, ne veszélyeztesse a magasabb jövedelműek életszínvonalát és főleg vállalkozó kedvét.

86. A vállalkozók szociális védelmét nem az állami költségvetésen keresztül történő újraelosztás fokozásával, hanem éppen a jelenlegi rendszer nagymérvű leépítésével kívánjuk megoldani. Az a véleményünk, hogy a túlfeszített adóprés és szociális célú központi elvonás egy bizonyos szinten felül fékezi a teljesítményeket, gazdasági zavarokat okoz, illetve lassítja a kilábolást az amúgy is fennálló gazdasági válságból.

87. A szociális megújhodásban fontos szerep hárul az egyházakra, felekezetekre. Az egyházakban jelentős erőtartalékok rejlenek és megfelelő anyagi támogatás mellett további olyan feladatokat tudnának megoldani, amelyek mentesítenék az állami és önkormányzati szociális intézményeket. Jelentősnek tartjuk a szakszervezetek szociális tevékenységét is. Nem mondhatnak le eddigi szociális feladataik ellátásáról, sőt szociális szolgáltatásaik körét bővíteniök kell. Hagyományos érdekvédelmi munkájukat a munkavédelem területén erősíteni szeretnénk. De ezen túlmenően hatékony munkavállalói érdekképviseletük is jól szolgálhatja a dolgozók szociális biztonságát.

88. A család a társadalom legfontosabb alapsejtje, ezért pártunk szociálpolitikájának középpontjában a családpolitika áll. A családot az állam köteles megvédeni és anyagi

eszközökkel támogatni.

Az anyagi támogatás lényegét egy olyan komplex, jogi-gazdasági intézkedéscsomag tartalmazza, amely a szülőket hozzásegíti ahhoz, hogy aktív életszakukban összhangot teremthessenek munkavégzésük és családi életük között. Ennek legfontosabb tényezői a gyermekes szülők flexibilis munkaidőkerete, a bölcsődék, óvodák, iskolák munkaidejének rugalmas alkalmazkodása a szülők munkaidejéhez, a családi vállalkozások kiterjesztése, a családtag gyermeknevelésre fordított munkaidejének elismerése a munkaidőkeretben és a családcentrikus adózás bevezetése.

89. Pártunk harcol a nők egyenjogúságáért és tényleges esélyegyenlőségéért, amely az elmúlt negyven évben mindvégig csak megvalósulatlan jelszó maradt. A gazdasági esélyegyenlőséget elsősorban a férfiakkal egyenlő bérezés, továbbá az otthon, a családban végzett női munka munkaként való elismerése biztosítja, annak valamennyi szociális, anyagi következményeivel együtt.

90. Lakásgazdálkodásunk jelenlegi rendszere messzemenően antiszociális, ezért annak alapvető megváltoztatása szükséges. Az állami bérlakásrendszer valójában tulajdonosnélküliséget jelent, ezért azt meg kell szüntetni. A kurrens lakásokat a bennük lakók részére értékesíteni kell, az inkurrensek üzemeltetését és fenntartását non profit jellegű szervezeteknek - lakásszövetkezet, alapítványok, közhasznú egyesületek - kell átadni. Magánszemélyek, vállalkozások korlátozás nélkül építhetnek lakásokat és azokat bérbeadás útján hasznosíthatják.

91. A társadalombiztosítás alapvető célja az életminőség megvédése az életszínvonalat módosító negatív változások ellenében. A társadalombiztosítás rendszerét két oldalról kell alapvetően megújítani: egyrészt a finanszírozás, másrészt az ellátás - szolgáltatások oldaláról.

Az alapellátás finanszírozásának továbbra is a munkáltatók, a vállalkozók és a munkavállalók által befizetett járulékokon és a költségvetési juttatásokon kell alapulnia. Szélesedő lehetőséget kell azonban adni a társadalombiztosítási alapnak, arra, hogy a kezelésére bízott összegek egy részével nyereséget célzó, de biztonságos vállalkozási tevékenységet folytasson. Az alapellátásnál magasabb szintű ellátást igénylő biztosítottak részére lehetőséget kell adni arra, hogy munkaképességük teljében nagyobb áldozatot

hozva, tetszés szerinti biztosító intézetekkel kössenek biztosítási szerződéseket. A biztosító intézetek vállalkozási jellegű szervezetek, tőkés társaságok, melyek megfelelő garanciális feltételek mellett szabadon alapíthatók.

92. A család- és ifjúságvédelem mellett pártunk legfontosabb feladatának és a szolidaritás elvéből fakadó kötelességének tartja az öregek védelmét és érdekeik képviseletét. A gazdasági válság folytán létrejött állapot megalázó és elviselhetetlen: hosszú évek kemény és kitartó munkája után öregségükre egyre szélesebb rétegek kerülnek a létminimum határára, sőt az alá.

A legmesszebbmenően támogatjuk az öregek ellátását, gondozását, életszínvonalát javító, vagy azt célul kitűző valamennyi szervezetet, intézményt, intézkedést, kezdeményezést. Meggyőződésünk azonban, hogy az idős korosztályok részére megoldást végső soron csak az anyagi biztonság jelenthet, melynek legfontosabb tényezője a nem megalázó összegű, megélhetést fedező és értékálló nyugdíj. A tervezett biztosítási rendszer alkalmas lesz ennek az állapotnak a megteremtésére. Addig azonban követelésünk a nyugdíjak összegének olyan mértékű emelése, amely a tisztes megélhetést biztosítja.

XXI. A gazdasági átalakuláshoz szociális védőernyőt!

93. A tervezett gazdasági átalakításokat az állampolgárok egyetértése, türelme, áldozatkészsége nélkül nem lehet végrehajtani. Az átalakítási folyamatnak az állampolgárok érdekében és a lehető legkíméletesebb módon kell lezajlania. Azon állampolgárok és rétegek számára kell a leghathatósabb szociális támogatást nyújtani, akiket, illetve amelyeket az átalakítás folyamata a leghátrányosabban érint.

94. A várható munkanélküliséget az érintettek számára a segélyen túlmenően elsősorban átképzési járadékkal kell elviselhetővé tenni. Ez nem segély, hanem olyan pénzbeli juttatás, amely azoknak jár akik hajlandók új szakmát, új foglalkozást tanulni. Széles körben alkalmazni kell az önállósulási kölcsönök rendszerét. Ezek nyújtásával a felszabaduló munkaerőt a kisipari, kiskereskedelmi, kisvállalkozási lehetőségek felé kell irányítani. Mind a munkanélküliséget, mind a számos területen észlelhető túlfoglalkoztatottságot csökkentené a gyermeknevelési családi pótlék összegének emelése. Ez nem csak a munkaerő-kínálati nyomást mérsékelné, hanem a szociális intézmények (bölcsődék, óvodák) terheit is. E pótlékok összegének alkalmazkodnia kell az inflációs rátához.

95. Az infláció megfékezéséig az állam alapvető kötelessége olyan minimális nyugdíj megállapítása amely az emberi megélhetést biztosítja. Mind a nyugdíjak, mind a gyermekek ellátását, nevelését biztosító juttatások vásárlóértékét meg kell őrizni és az infláció mértékének megfelelően rendszeresen emelni kell

XXII. A nemzethez hű fegyveres alakulatokat!

96. A fegyveres erők és fegyveres testületek legfontosabb kötelessége a nemzeti érdekek mindenek fölé helyezése és elsőrendű képviselete. A hivatásos állomány soraiból idő előtti nyugdíjazással vagy akár más módon el kell távolítani azokat, akik ezzel az elvvel nem értenek egyet vagy azt hivatásuk gyakorlásában nem tudják maradéktalanul érvényre juttatni.

97. A fegyveres erőknél és testületeknél kiemelt nevelési feladattá kell tenni a hazafias nevelést. A hadseregben a Politikai Főcsoport Főnökség megszüntetésével is demonstrálni kell a pártideológiai befolyás megszüntetését. A nevelésnek célul kell kitűznie a régi magyar katonai erények újraélesztését és a magyar múlt kiemelkedő katonai személyiségeit, hőseit kell példaképként a nevelés középpontjába helyezni

98. A változásokat az el¬nevezéseknek is követniök kell. A fegyveres erőket Honvédségnek kell nevezni, a laktanyákat, alakulatokat a magyar katonatörténelem kiemelkedő alakjairól kell elnevezni.

99. A honvédség hivatásos hadsereggé való átalakítását anyagi okokból nem tartjuk időszerűnek. A hadsereg ütőképességét azonban a világbéke térnyerése ellenére meg kell őrizni és fokozni kell. Ennek érdekében bizonyos átszervezések szükségesek, így elsősorban szervezetileg is szét kell választani a kifogástalan szellemi és fizikai állapotú fiatalokból álló, hosszabb idő alatt kiképzett elit alakulatokat a rövidebb és megosztott kiképzési idejű nemzetőrségtől és határőrségtől.

100. Távlati célunk a Varsói Szerződés teljes felszámolósa. A realitás talaján állva valljuk

azonban, hogy az csak a világbéke nemzetközi összefüggéseiben és az ezért elsősorban felelős nagyhatalmak szándékainak, biztonsági politikájának és cselekedeteinek függvényében lehetséges.

A Varsói Szerződés teljes megszüntetésénél fontosabb közelebbi és egyben reálisabb célkitűzésnek tartjuk a külföldi csapatok Magyarországról való, előbb fokozatos, majd teljes kivonását. Ez a cél a Varsói Szerződés tagjaként sem elérhetetlen. A magyar kül- és katonapolitikának e cél szemszögéből kell figyelnie a nemzetközi eseményeket és élnie kell minden olyan lehetőséggel, mely utat nyit a külföldi csapatkontingensek csökkentéséhez. Erőszaktól, ellenségeskedéstől, indulatoktól, propagandaszólamoktól mentesen, kitartással, következetességgel, önálló diplomáciával kell célt érnünk, tudva azt, hogy valódi nemzeti szuverenitásunk kezdete attól a naptól számítható, amikor az utolsó külföldi katona elhagyja hazánk területét.

Budapesten, 1990. évi január hó 1. napján.

a Kereszténydemokrata Néppárt Országos Vezetősége